

Методичний коментар до уроку “Сонячна країна”

Розспівка в іспанському стилі

Енергія сонця

Сьогодні ми вирушаємо в подорож до Іспанії — країни фестивалів. Іспанці — дуже енергійні й життєрадісні. Під час розмови вони активно жестикулюють і часто використовують замість слів жести.

- Як ви уявляєте іспанців? Покажіть їх рухами.
- А як ви уявляєте іспанську музику? Опишіть її або наспівайте.
- Як іспанці танцюють?

Найпоширенішим вітанням в Іспанії є “hola (хола)” — привіт. Саме це слово вживається на початку зустрічі із друзями, рідними та знайомими.

- А якими рухами можуть вітатися іспанці? Можливо, нам підкаже музика?

Увімкніть дітям музику фламенко (іспанська гітара), запропонуйте привітатися, як іспанці.

Мандрівка до Іспанії

Запропонуйте дітям роздивитися світлини у презентації “[Сонячна країна](#)” та розповісти, що вони дізналися про Іспанію завдяки цим світлинам і вдома, мандруючи віртуально.

Іспанія — країна сонця, моря, унікальної культури, живої музики й гарячих сердець. Саме тут народилося безліч талановитих художників, музикантів, акторів і письменників. Іспанії присвячені тисячі книг, сотні фільмів і відомих пісень. Темперамент місцевих жителів знають люди в усьому світі.

Іспанія розташована на більшій частині Піренейського півострова, який омивається Середземним морем та Атлантичним океаном. Теплий м’який клімат приваблює туристів, тож у країні багато популярних курортів.

Іспанія — дивовижна країна з багатою історією і незвичайними традиціями. 48 об’єктів на її території визнано Всесвітньою спадщиною ЮНЕСКО: доісторичний наскельний живопис, історичні міста і будівлі, мости, національні парки тощо. Більше таких об’єктів тільки в Італії та Китаї (по 55).

Іспанська мова — одна з найпоширеніших у світі. Вона є офіційною у 21 країні, 100 мільйонів людей у світі вивчають іспанську як другу мову.

Іспанія — країна фестивалів. Протягом року в країні проводять сотні фестивалів. Найстарішому — Romería de Nuesa Señora de le Cabeza — вже понад 800 років, а Fiesta de los Patios набув статусу Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Футбол тут вважається національним видом спорту, хоча першу перемогу на чемпіонаті світу Іспанія здобула тільки у 2010 році.

Серед дивовиж Іспанії — океанаріум у Барселоні, де мешкають понад 8 000 морських тварин. Але найдивовижніше зовсім не це, а те, що довжина скляного тунелю океанаріуму дорівнює 80 м! Це найдовший тунель у світі!

Співаємо

- Як гадаєте, про що може бути іспанська розспівка?
- А яка за настроєм музика? Чому саме така?

Можете повідомити дітям назву розспівки “Кларіса готує паелью” (слова і музика С. Садовенко), запропонувати дітям пригадати назви іспанських страв, а вже потім розучувати розспівку та порівнювати, що вдалося вгадати, а що — ні.

Простукайте ритм музики руками й ногами.

- Чи такий ритм, як зазвичай?
- Пригадайте, чи чули ви вже музику з таким ритмом.
- Що незвичайного у ритмі ви відчули?
- Якими словами описали б цей ритм?

Справді, такого ритму в нас іще не було! Він називається пунктирним, адже його так і хочеться намалювати пунктирною лінією, у якій одна рисочка довга, друга коротенька, а третя знову довга. Адже поряд з нотами, які звучать довго, стоять шістнадцяті, дуже короткі ноти. А як записують ноти такого ритму?

- Подивіться в нотний запис. Що нового ви помітили?
- Як гадаєте, нота з точкою довша, ніж така сама звичайна, чи коротша? Чому ви так вирішили?

До основних нотних тривалостей додають спеціальний знак — “крапку” (англ. *dotted*), що подовжує тривалість на половину. Уважно роздивіться рівності та продовжте їх.

Для іспанської музики є характерним додавання крапок до основних музичних тривалостей нот, що перетворює звичний ритм на пунктирний. Уявно приберіть у нотах крапку та проплескайте ритм, і побачите, як він змінився.

Дослідити пунктирний ритм дітям допоможе завдання 2 на с. 12 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

Щоб діти краще зрозуміли, як крапка подовжує тривалість нот, запропонуйте їм написати кілька музичних рівностей ланцюжком: хтось складає першу частину, хтось подовжує її після знака “=”, потім ще хтось знову продовжує і так далі.

Використовують також нотні тривалості “з двома крапками” та рідко — “з трьома крапками”.

Варто повідомити дітям, що можуть також застосовуватися особливі види ритмічного поділу, коли поділ ритмічних тривалостей не збігається з основним їх поділом.

До таких видів поділу належать: дуолі (поділ на 2 замість 3), тріолі (поділ на 3 замість 2), квартолі (поділ на 4 замість 3), квінтолі (поділ на 5 замість 4).

Тріолі можна відчувати у повній версії розспівки “Кларіса готує паелью” (завантажте [ноти за посиланням](#)) у другій її частині на словах “різотто, гаспачо і джамбу, і гамбо готують дівчата під «Мамбо»”.

Дітям буде цікаво знати, що сто років тому (1921 р.) Станіслав Людкевич, український композитор, музикознавець, фольклорист, педагог, доктор музикознавства, у своєму підручнику іменував тривалості “ритмічними вартостями” і називав їх так: “ціла”, “півнота”, “чвертка”, “вісімка”, “шіснайцятка”, “тридцятьдвійка”.

Танець із характером

Знайомимося з художником

Маріам Мугаль народилася й виросла в Ісламабаді (Пакистан). Художниця розповідає, що з дитинства повітря для неї було полотном, і вона розмальовувала його барвами своїх думок, тобто малювала картини подумки. І от одного разу вона наважилася взяти пензлик і зробити це на папері. Першим глядачам картини дуже сподобалися. Це неабияк надихнуло Маріам. Художниці хотілося створювати більше картин, щоб прикрасити життя навколо.

“Справжнє мистецтво — це лише спілкування розуму та вмінь художника”, — вважає художниця. — “Я думаю, що малюю природу. Однак я бачу природу у мріях, думках і бажаннях ... і мені це приємно”.

У кожному картині художниця вкладає всю душу. “Я малюю свої бажання, свої очікування щодо життя відповідно до змін настрою”, — розповідає вона.

Фламенко

Фламенко — іспанський народний танець, основи якого заклали роми, що мешкали на півдні Іспанії. Складно, а можливо, і не варто визначати дату народження фламенко. Іспанці вважають, що цей танець існує стільки ж, скільки Іспанія, адже фламенко та іспанці — це єдине ціле. Це вогонь, темперамент, яскраві емоції та драматизм.

Танець весь час змінюється, але таким, як зараз, він був уже в XIX столітті. Про походження назви “фламенко” думки розходяться. Одні вважають, що вона пов’язана зі словом “полум’я”. За іншою версією, люди порівнюють рухи птахів фламінго з рухами танцівників.

Мистецтво фламенко — це поєднання трьох неподільних складників — танцю, співу та гри на гітарі. Виконавців фламенко називають “байлаор” (танцюрист), “кантаор” (співак), “токаор” (гітарист). У танці можуть використовуватися віяло, кастаньети тощо. Особливим елементом образу танцюристки, що виконує фламенко, є сукня з широкими спідницями або вузька сукня з довгим шлейфом.

Танець фламенко — це не завчені рухи, а імпровізація. Щоб навчитися танцювати фламенко, мало навчитися вправно рухатися, потрібно відчувати дух Іспанії.

Намальований танець

Роздивіться картину Маріам Мугаль із зображеною танцівницею фламенко.

- Яке враження у вас від картини? Що насамперед привернуло увагу?
- Що можете розповісти про фламенко? Доберіть три слова, які найточніше схарактеризують танець.
- Як гадаєте, чому художниця не намалювала ніг танцівниці, а привернула увагу до її рук і пози?
- Уважно роздивіться картину й відчуйте танець. Які рухи танцівниці — швидкі чи повільні, різкі чи плавні?
- Спробуйте продовжити зображений на картині рух.

Далі покажіть дітям фрагмент сюїти фламенко (ансамбль Антоніо Гадеса). Запропонуйте акомпанувати танцівникам, проплескуючи ритм танцю.

Сюїта (від французького *suite* — послідовність, чергування) — цикл танців або інструментальна добірка тематично об'єднаних різних за характером фрагментів.

- Чи так ви уявляли фламенко? Як упізнати цей танець серед інших?
- Чи можна фламенко впізнати за ритмом? Як саме?
- Назвіть головні складники фламенко.
- На яких музичних інструментах грають музиканти? Який незвичайний музичний інструмент у руках танцівниці?

Кастаньети — ударний музичний інструмент без визначеної висоти звуку. Це дві пластини-мушлі, зв'язані зверху шнурком.

Підбити підсумки вивченого про фламенко дітям допоможе завдання 1 на с. 12 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

У вирі балету

Послухайте музику іспанського танцю з балету Петра Чайковського "Лебедине озеро" та уявіть фламенко у класичній хореографії. Затанцюйте з однокласниками та однокласницями.

А тепер подивіться іспанський танець з балету Петра Чайковського "Лебедине озеро".

- Чи були у вас такі рухи, які замислив хореограф?
- Які рухи фламенко використав хореограф?
- Що в костюмах танцівників нагадує народний костюм?
- Як гадаєте, яка хореографія — класична чи народна — краще передає характер народу?

Цю роботу можна продовжити

Захопилися іспанськими танцями? Розгорніть проєкт "Іспанські танці" — адже фламенко не єдиний народний танець в Іспанії. Дізнайтеся, що спільного в іспанських танців, чим вони відрізняються. На завершення проєкту влаштуйте вечір іспанських танців.